

Sygn.akt III AUa 1296/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SO del. Bohdan Bieniek

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku Z. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wznowienie wypłaty emerytury

na skutek skargi wnioskodawczyni Z. C.

o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 27 czerwca 2012r. sygn. akt III AUa 297/12

I. zmienia wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 27 czerwca 2012r. w sprawie III AUa 297/12 oraz wyrok Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 21 grudnia 2011r. w sprawie III U 743/11 jak też poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 4 października 2011r., w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do podjęcia wypłaty emerytury Z. C. od dnia 1 października 2011r.;

II. wniosek o wypłatę odsetek przekazuje do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B..

Sygn. akt III AUa 1296/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 4 października 2011 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 roku, Nr 257, poz. 1726), wstrzymał Z. C. wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 roku. Organ rentowy wskazał, że wskutek wejścia w życie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zobowiązany do wstrzymania wypłaty

świadczenia z uwagi na nierozwiązanie przez ubezpieczoną stosunku pracy z pracodawcą, u którego była zatrudniona przed nabyciem prawa do emerytury.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 21 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt III U 743/11 oddalono odwołanie ubezpieczonej od w/w decyzji organu rentowego. Sąd I instancji uznał, że okoliczności faktyczne niniejszej sprawy wypełniają hipotezę art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w świetle którego prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Sąd Okręgowy stwierdził, że regulacją tą zostali również objęci emeryci, którzy, tak jak wnioskodawczyni Z. C., przeszli na emeryturę pod rządami uprzednio obowiązujących przepisów (przed dniem 1 stycznia 2011 roku) bez konieczności rozwiązania umowy o pracę. Osoby te miały czas na rozwiązanie stosunku pracy do końca września 2011 roku, gdyż zgodnie z art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6, oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się poczynając od dnia 1 października 2011 roku. W rozpoznawanej sprawie bezsporne było, że wnioskodawczyni na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 8 kwietnia 2009 roku (wydanej wskutek rozpoznania jej wniosku z dnia 26 marca 2009 roku) nabyła prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009 roku. Od dnia 1 stycznia 1983 roku pozostaje w nieprzerwanym zatrudnieniu w Urzędzie Skarbowym w A.. Mając to na uwadze Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Na skutek apelacji Z. C. od w/w wyroku Sąd Apelacyjny Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku wyrokiem z dnia 27 czerwca 2012 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 297/12 oddalił apelację, dzieląc ustalenia faktyczne jak i wywody prawne poczynione przez Sąd Okręgowy.

Z. C. pismem z dnia 18 grudnia 2012 roku wywiodła skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 27 czerwca 2012 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 297/12.

Jako podstawę wznowienia postępowania skarżąca wskazała przepisy art. 401¹ k.p.c., art. 405 k.p.c. oraz art. 407 k.p.c. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła, iż został on wydany w oparciu o przepis art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zakresie, w jakim znajduje on zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, a zatem w zakresie, w jakim powyższy przepis został uznany za niezgodny z Konstytucją wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285, lex numer 1227132).

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca domagała się wznowienia postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 27 czerwca 2012 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 297/12, zmiany tego wyroku poprzez uchylene wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 21 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt III U 743/11 i nakazania Sądowi Okręgowemu w Suwałkach rozstrzygnięcia sprawy zgodnie z odwołaniem od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 4 października 2011 roku, tj. nakazania organowi rentowemu wznowienia wypłaty emerytury z uwzględnieniem należnych przeliczeń, wieku oraz waloryzacji świadczenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W ocenie Sądu Apelacyjnego skarga wywiedziona przez Z. C. była uzasadniona.

Warunkiem dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania jest spełnienie wymagań określonych w art. 410 § 1 k.p.c., tj. zachowanie terminu do jej wniesienia oraz oparcie skargi na ustawowej podstawie wznowienia.

Skarżąca spełniła powyższe warunki. Mając na względzie datę ogłoszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, na którym skarżąca oparła skargę w Dzienniku Ustaw RP, tj. dzień 22 listopada 2012 roku, skarga została wywieziona w terminie określonym w art. 407 § 2 k.p.c. Podstawą wznowienia jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285, lex numer 1227132) stwierdzający niezgodność (w określonym zakresie) art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Nadto Z. C. prawidłowo skierowała skargę do Sądu Apelacyjnego jako sądu wyższej instancji wydającego orzeczenie w sprawie, co odpowiada dyspozycji art. 405 k.p.c.

Na podstawie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych organ rentowy decyzją z dnia 4 października 2011 roku wstrzymał Z. C. od dnia 1 października 2011 roku wypłatę emerytury, która została przyznana na podstawie decyzji tego organu z dnia 8 kwietnia 2009 roku od dnia 1 marca 2009 roku, gdyż ubezpieczona nie przedstawiła dowodu, że rozwiązała stosunek pracy.

Stosownie do art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285, lex numer 1227132) orzekł, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 roku, Nr 257, poz. 1726) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozpoznając wniosek o zbadanie zgodności powyższych przepisów z Konstytucją Trybunał wskazał, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od dnia 1 października 2011 roku. Oznaczało to dla nich, że – chcąc nadal pracować i jednocześnie pobierać emeryturę (w tym miejscu należy przypomnieć, że ustawodawca nigdy nie zakazywał i aktualnie także nie zakazuje łączenia świadczenia emerytalnego z wynagrodzeniem, co więcej – zgodnie z art. 103 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS emeryci, którzy osiągnęli tzw. powszechny wiek emerytalny mają możliwość łączenia dochodów z tych źródeł bez żadnych ograniczeń kwotowych) – musiały rozwiązać stosunek pracy i raz jeszcze go nawiązać – oczywiście, jeśli znalazły nowego pracodawcę albo dotychczasowy zgodził się ponownie je zatrudnić. Ustawodawca uzasadnił wprowadzoną zmianę koniecznością odzyskania miejsc pracy, obecnie zajmowanych przez emerytów, w obliczu gwałtownego spadku ich liczby w związku z kryzysem gospodarczym. Odnosząc się do tak ujętej ratio legis, Trybunał zwrócił uwagę, że przyjęte przez ustawodawcę rozwiązanie nie wydaje się skuteczne do osiągnięcia tego celu. Po pierwsze, ustawodawca nie zakazuje łączenia pracy i emerytury, a jedynie nakazuje rozwiązanie stosunku pracy w celu realizacji nabytego prawa do emerytury, co nie stoi na przeszkodzie ponownemu zatrudnieniu emeryta przez tego samego czy innego pracodawcę nawet na następny dzień. Po drugie, nawet jeśli pracodawca nie zatrudni ponownie emeryta, to nie ma gwarancji, że w ogóle kogoś zatrudni na jego miejsce – kryzys gospodarczy przyczynił się bowiem do redukcji zatrudnienia, w efekcie której spadła liczba miejsc pracy.

W kontekście przyjętej przez ustawodawcę ratio legis Trybunał nawiązał do relacji między dwoma przepisami konstytucyjnymi, tj. art. 65 ust. 5 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji. Zgodnie z art. 65 ust. 5 Konstytucji władze publiczne mają obowiązek prowadzenia polityki zmierzającej do pełnego produktywnego zatrudnienia poprzez realizowanie programów zwalczania bezrobocia, w tym organizowanie i wspieranie poradnictwa i szkolenia zawodowego oraz robót publicznych i prac interwencyjnych. Zawarte w końcowej części tego przepisu wyliczenie sposobów zwalczania bezrobocia ma jedynie charakter przykładowy, co oznacza, że władze publiczne mogą realizować politykę zmierzającą do pełnego produktywnego zatrudnienia także w inny sposób. Należy jednak podkreślić, że sposobem zwalczania bezrobocia nie może być korzystanie przez obywateli z prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego. Art. 67 ust. 1 Konstytucji, który to ostatnie prawo statuuje, nie ma charakteru instrumentalnego względem art. 65 ust. 5 Konstytucji. Są to bowiem dwa autonomiczne przepisy, które nie pozostają względem siebie w stosunku bezpośredniej zależności. W przeciwnym razie należałoby dojść do wniosku, że ciężar realizacji polityki zmierzającej do pełnego produktywnego zatrudnienia władze publiczne mogą przerzucić na obywateli, uzależniając od ich przechodzenia na emeryturę rezultaty walki z bezrobociem. Tymczasem z treści art. 67 ust. 1 Konstytucji wynika, że prawo do zabezpieczenia społecznego jest gwarantowane obywatelowi po osiągnięciu wieku emerytalnego. To ustawodawca – zgodnie z tym przepisem – określa zakres i formy zabezpieczenia społecznego, co nie oznacza jednak, że może to czynić w sposób całkowicie dowolny. Jeżeli zatem ustawodawca najpierw (tj. do dnia 31 grudnia 2010 roku) uzależnia nabycie prawa do emerytury od osiągnięcia wieku emerytalnego oraz posiadania odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego, a następnie (tj. od dnia 1 stycznia 2011 roku) formułuje nowy warunek w postaci rozwiązania stosunku pracy, to warunku tego nie może odnosić do ubezpieczonych, którzy prawo do emerytury uzyskali przed dniem 1 stycznia 2011 roku, choćby nawet uzasadniał to potrzebą walki z bezrobociem. To by bowiem oznaczało możliwość podporządkowania nabytego i realizowanego przez obywateli prawa konstytucyjnego, w tym wypadku prawa do zabezpieczenia społecznego (art. 67 ust. 1 Konstytucji), potrzebom prowadzonej przez władze publiczne polityki zmierzającej do pełnego produktywnego zatrudnienia (art. 65 ust. 5 Konstytucji). Taka relacja między tymi dwoma przepisami jednak nie zachodzi, co ma znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Oceniając przedstawioną wyżej sytuację osób, które nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku, z punktu widzenia zasady ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz bezpieczeństwa prawnego obywateli, Trybunał doszedł do wniosku, że gdyby w momencie przejścia na emeryturę osoby te wiedziały, iż będą musiały przerwać zatrudnienie, aby uzyskać świadczenie emerytalne, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego zrezygnowałyby ze złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury i kontynuowałyby zatrudnienie. Korzystniejsze dla nich byłoby bowiem uzyskiwanie wysokiego dochodu ze stosunku pracy niż dużo mniejszego świadczenia emerytalnego. Co więcej – późniejsze złożenie wniosku o ustalenie prawa do emerytury oznaczałoby dla nich wyższe świadczenie emerytalne.

Reasumując powyższe wywody Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż dokonana przez ustawodawcę zmiana, polegająca na dodaniu do ustawy o emeryturach i rentach z FUS art. 103a, dotyczy niezwykle ważnej z punktu widzenia nabycia prawa do emerytury kwestii, jaką jest treść ryzyka emerytalnego. Jak wcześniej wyjaśnił, ryzyko emerytalne to zdarzenie prawne uzasadniające realizację prawa do emerytury. Określenie jego treści przez ustawodawcę jest dla adresatów takiej regulacji informacją, jakie warunki muszą spełnić, żeby zrealizować swoje prawo do świadczenia emerytalnego. W tym kontekście, jeśli ubezpieczony już raz te warunki skutecznie spełnił (na gruncie rozpatrywanej sprawy – osiągnął wiek emerytalny i odpowiedni staż pracy – bo taka była treść ryzyka emerytalnego dla osób, które przeszły na emeryturę od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku), to niedopuszczalne jest – z punktu widzenia zasady ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa – nakazanie mu zastosowania się do nowej treści ryzyka, czyli nakazanie mu ponownego zrealizowania już raz skutecznie zrealizowanego prawa do emerytury. Osoby, o których mowa, podjęły decyzje o przejściu na emeryturę, nie mogąc przewidzieć, że przepisy zmienią się na ich niekorzyść. W przeciwnym wypadku nie składałyby one wniosku o ustalenie prawa do świadczenia emerytalnego, bo korzystniejsze byłoby dla nich pobieranie wynagrodzenia niż dużo mniejszej emerytury, o którą wystąpiłyby po ustaniu zatrudnienia i która wówczas była wyższa niż ta wyliczona w chwili, gdy złożyły wniosek po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Skutkiem powyższego wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest utrata mocy (z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw), art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Znaczy to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od dnia 1 stycznia 2011 roku.

Z. C. na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 8 kwietnia 2009 roku (wydanej wskutek rozpoznania jej wniosku z dnia 26 marca 2009 roku) nabyła prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009 roku bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku (zaś jednocześnie od dnia 8 stycznia 2009 roku), bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, zatem w zakresie, w jakim dotyczył skarżącej, utracił moc.

Zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm.) orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne.

W doktrynie i orzecznictwie odnośnie skutków wyroków Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się ich zróżnicowanie zależnie od treści orzeczenia. Przede wszystkim skuteczność czasową swoich orzeczeń może określać sam Trybunał i wtedy orzeczenie wywołuje skutek od tej daty. Jednak zdecydowana większość orzeczeń, w tym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku dotyczący konstytucyjności art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS, nie zawiera stanowiska dotyczącego ich skuteczności czasowej, dlatego też należało rozstrzygnąć, jaki jest skutek takich orzeczeń.

Tym samym należało rozważyć, czy przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co do którego Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność (we wskazanym wyżej zakresie) z przepisami Konstytucji traci moc ex tunc (co oznacza, że orzeczenie Trybunału ma skutek wsteczny, czyli usuwa zakwestionowaną normę prawną od chwili jej wejścia do systemu prawnego), czy też ex nunc (tj. działa dopiero od opublikowania sentencji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa pogląd, że utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją co do zasady winno oznaczać, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma generalnie skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2009 roku w sprawie o sygn. akt I CSK 379/08, OSNC 2009/12/172, lex numer 531567; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 roku, w sprawie o sygn. akt V CO 43/08, lex numer 564856; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2006 roku, w sprawie o sygn. akt II PK 42/06, lex numer 950622; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 15 listopada 2006 roku w sprawie II OSK 1349/05, lex numer 318307; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1999 roku w sprawie o sygn. akt I CKN 204/98, OSNC 2000/5/94; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1999 roku w sprawie o sygn. akt II CKN 632/98, lex numer 1231372; wyrok z dnia 7 grudnia 2000 roku w sprawie o sygn. akt III ZP 27/00, III ZP 27/00, OSNP 2001/10/331, lex numer 46059).

Powyższe stanowisko Sądu Najwyższego Sąd Apelacyjny w składzie orzekającym w niniejszej sprawie podziela w całej rozciągłości.

W tym miejscu należy również zauważyć, że na tle stanów faktycznych wywołanych utratą mocy art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pojawiły się orzeczenia przyjmujące skutek retroaktywny wyroku Trybunału i wznawiające wypłatę świadczenia za okres od dnia 1 października 2011 roku, a zatem także za okres sprzed utraty mocy przez niekonstytucyjny przepis (por. np. wyroki Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 21 lutego 2013 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 41/13, lex numer 1280645 oraz z dnia 16 stycznia 2013 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 1079/12, lex numer 1264372).

Przyjmując, że powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma skutki retroaktywne, stwierdzić należało, że utrata mocy obowiązującej zakwestionowanych nim przepisów, w tym art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nastąpiła od daty ich uchwalenia. W konsekwencji na gruncie tej sprawy zachodziła konieczność ponownego rozpoznania kwestii wypłaty świadczenia emerytalnego należnego Z. C., która objęta jest wymienionym rozstrzygnięciem Trybunału.

Przed wprowadzeniem przepisu art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2008 roku, Nr 228, poz. 1507 ze zm.) uchylony został z dniem 8 stycznia 2009 roku art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 37 pkt 5b ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych). Przepis ten stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Od dnia 1 stycznia 2011 roku przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a na podstawie art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw.

Ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia. W związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 prawo do wypłaty emerytury dla tej grupy ubezpieczonych zostało zachowane.

Odnośnie żądania skarżącej dotyczącego odsetek należało przekazać je do rozpoznania organowi rentowemu jako żądanie nowe, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem nie jest dopuszczalne dochodzenie przed Sądem świadczenia z ubezpieczenia społecznego, które nie było przedmiotem decyzji organu rentowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 1999 roku w sprawie o sygn. akt II UKN 204/99, OSNP 2001/5/169, lex numer 45520).

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uwzględniając skargę o wznowienie postępowania na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego i wyrok Sądu Okręgowego oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do podjęcia wypłaty emerytury Z. C. od dnia 1 października 2011 roku (pkt I sentencji wyroku). W pkt II sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c.

A.K.